

INFORMATIEBLAD DIEREN IN DE WINTERKOU

Doel van deze instructie is de een handvat te geven voor het beoordelen van meldingen van vermeend dierenleed als gevolg van (aanhoudende) strenge vorst of hevige sneeuwval.

Gevoelstemperatuur

Onder strenge vorst worden temperaturen lager dan -10° Celsius verstaan. Deze zogenaamde **wind chill-factor** of **equivalentie temperatuur** (de gevoelstemperatuur) is van invloed op de lichamelijke afkoeling van dieren.

WIND			TEMPERATUUR								
km/u	m/s	Bft	10	5	0	-5	-10	-15	-20	-25	-30
5	1.4	1	10	4	-2	-7	-13	-19	-24	-30	-36
10	2.8	2	9	3	-3	-9	-15	-21	-27	-33	-39
15	4.2	3	8	2	-4	-11	-17	-23	-29	-35	-41
20	5.6	4	7	1	-5	-12	-18	-24	-31	-37	-43
25	7.0	4	7	0	-6	-12	-19	-25	-32	-38	-45
30	8.3	5	7	0	-6	-13	-20	-26	-33	-39	-46
35	9.7	5	6	0	-7	-14	-20	-27	-33	-40	-47
40	11.1	6	6	-1	-7	-14	-21	-27	-34	-41	-47
45	12.5	6	6	-1	-8	-15	-21	-28	-35	-42	-48
50	13.9	7	5	-1	-8	-15	-22	-29	-35	-42	-49
55	15.3	7	5	-2	-8	-15	-22	-29	-36	-43	-50
60	16.7	7	5	-2	-9	-16	-23	-30	-36	-43	-50
65	18.1	8	5	-2	-9	-16	-23	-30	-37	-44	-51
70	19.5	8	5	-2	-9	-16	-23	-30	-37	-44	-51
75	20.8	9	5	-2	-10	-17	-24	-31	-38	-45	-52
80	22.2	9	4	-3	-10	-17	-24	-31	-38	-45	-52

bron: KNMI

Algemeen

Hevige sneeuwval en vorst maken het grazende diersoorten moeilijk voldoende voedsel en water op te nemen. Ten aanzien van het verblijf van dieren in de open lucht, kan in het algemeen worden gesteld dat deze dieren meer kou kunnen verdragen, dan doorgaans door het publiek wordt verondersteld, mits voldoende aandacht wordt besteed aan extra zaken:

- **Het dier moet een goede lichamelijke conditie hebben**
- **De dieren moeten voldoende voer hebben (bijvoederen)**
- **De dieren moeten voldoende drinkwater hebben**
- **De dieren moeten voldoende beschutting hebben**
- **Oude en zieke dieren kunnen minder goed tegen de kou t.o.v. gezonde dieren**

Beschutting kan van nature gevonden worden in het landschap in de vorm van wallen, bosschages of in de luwte van bouwsels. Tevens kan beschutting worden aangebracht in de vorm van een stal, hooibalen en dergelijke.

Hieronder volgen bijzonderheden voor een selectie van veel voorkomende zowel landbouwdieren als huisdieren:

Honden

Weerbaarheid

- Honden die gewend zijn veel buiten of op koude plaatsen te verblijven, kunnen ook gedurende de kou lange tijd buiten blijven. Een hond die altijd in een auto verblijft zal daar nu ook weinig last van hebben. Datzelfde geldt voor waak- en heemhonden en de kennelhonden. Bij extreem koude temperaturen (lager dan -10 graden Celsius) is het van belang extra zorg te bieden.
- Kleinere hondenrassen en bijvoorbeeld de windhonden zijn minder bestand tegen een lang buitenverblijf in de kou.

Huisvesting

- **Let op:** In geval van een zogenaamde waak- of heemhond, dient aan de eisen van het *Besluit inzake het houden van een waak- of heemhond* te zijn voldaan. Een goed geïsoleerd hok is dan essentieel. Bij vorst wordt geadviseerd om het hok te voorzien van warmtemateriaal zoals stro.

Bijzonderheden

- Een hond kan in de winter gedurende langere tijd in een auto verblijven, zonder dat sprake is van (strafbare) dierverwaarlozing.

Konijnen en knaagdieren

Weerbaarheid

- Konijnen en knaagdieren kunnen kou redelijk aan, maar zijn zeer gevoelig voor tocht.

Benodigde (bij)voeding

- Alert op bevroering van het drinkwater

Schappen

Weerbaarheid

- Schappen kunnen zonder problemen strenge kou weerstaan.

Benodigde (bij)voeding

- Schappen zijn in staat om onder een gesloten sneeuwdek voedsel te vergaren. Vaak kan water worden onttrokken uit allerlei vorstmateriaal (sneeuw, ijs, etc.).
- Drachtige schappen en kleine schapenrassen hebben extra water nodig.

Bijzonderheden

- Hoogdrachtige schappen, die elk moment kunnen lammeren, moeten onder toezicht blijven. Schappen mogen onder strenge winterse weersomstandigheden niet buiten aflammeren; lammeren hebben snel een energietekort.
- Zijn de lammeren opgedroogd dan kunnen ze gemakkelijk temperaturen onder het vriespunt doorstaan en regen (sneeuw) en wind trotseren. Ze hebben dan wel behoefte aan beschutting.
- Ongeschoren schappen kunnen temperaturen tot -50°C aan; de isolerende werking van hun vacht (wol) voorkomt warmteverlies. Ook geschoren schappen kunnen lage temperaturen doorstaan; zij schakelen over op een hoger stofwisselingsniveau door huidpierrillingen. Direct na het scheren zijn schappen echter kwetsbaar voor lage temperaturen, vooral als die gepaard gaan met regen en wind.

Dit betekent dat men in Nederland de schappen niet moet scheren als er nog strenge tot matige nachtvorst gepaard met sneeuw of harde wind te verwachten is, tenzij de dieren onder een afdak kunnen komen of zich anderszins tegen wind en regen kunnen beschermen. Indien men dergelijke weersomstandigheden niet kan uitsluiten

dient men het scheren uit te stellen of met een sneeuwkam (wol blijft dan ongeveer 1cm lang) te scheren.

Pony's en ruig behaarde paarden

Weerbaarheid

- Pony's en ruig behaarde paarden zijn in het algemeen goed in staat strenge vorst te doorstaan. Zonder heftige wind en sterk vriezen is het voor deze dieren geen probleem om zonder beschutting buiten te staan.

Overige paarden

Weerbaarheid

- Andere paarden dan pony's en ruig behaarde paarden zijn in staat strenge vorst te doorstaan mits ze steeds dag en nacht buiten hebben gestaan en dus een dikkere (winter)vacht hebben opgebouwd. Deze dieren zijn bij vorst gebaat bij het dragen van een winterdek. Deze dieren hebben behoefte aan beschutting.

Runderen

Weerbaarheid

- Runderen kunnen in het algemeen goed tegen kou; temperaturen tot -15° Celsius kunnen door de dieren in de buitenlucht worden doorstaan.

Geiten

Weerbaarheid

- Als geiten gedurende de zomer dag en nacht buiten hebben gestaan, ontwikkelen zij gedurende de herfst een zodanige dikke vacht, dat zij ook in de winter buiten kunnen verblijven; zonder beschutting.

Ezels

Weerbaarheid

- Ezels kunnen tegen de vorst mits zij beschutting hebben. Ze ontwikkelen namelijk nauwelijks een wintervacht.

Varkens en hangbuikzwijnen

Weerbaarheid

- Door hun dikke vetlaag kunnen deze dieren goed tegen de kou.

Kippen

Weerbaarheid

- Kippen kunnen goed tegen de kou.

Bijzonderheden

- Men dient alert te zijn op het bevriezen van de kammen en lellen.

Exoten

Lama's, alpaca's en kamelen

Weerbaarheid

- Lama's en Alpaca's hebben een enorm dikke vacht die vergelijkbaar is met die van schapen. Ze kunnen zonder problemen strenge kou weerstaan.

Emoe's en struisvogels

Weerbaarheid

- Emoe's en struisvogels kunnen met hun verenpak redelijk tegen de kou.

Vervoer van dieren (veetransport)

Bij strenge vorst kunnen (ledematen, ruggen of andere extremiteiten van) dieren tijdens een transport in een veewagen bevroren. Dit is snel het geval indien verzuimd wordt de ventilatieopeningen bij vorst te sluiten. De gevoelstemperatuur is tijdens een transport bij strenge kou beduidend lager dan bij stilstand. De afkoeling van de huidoppervlakte van de dieren is dan zodanig, dat bij temperaturen van enkele graden vorst een afkoeling plaatsvindt, die gelijkwaardig is aan de afkoeling zoals die bij een veelvoudig strengere vorst het geval zou zijn (wind chill-factor).

Bij strenge vorst dienen de ventilatieopeningen van veetransporten aan ten minste twee zijden gesloten te zijn, indien het voertuig is beladen met landbouwhuisdieren of pluimvee.

Optreden door opsporingsambtenaren

Wanneer eigenaren of verzorgers van dieren deze in de winterkou niet afdoende helpen, door bijvoorbeeld bijvoederen, verstrekken van water en het aanbieden van plaatsen waar zij in de luwte kunnen gaan staan, kan door opsporingsambtenaren worden opgetreden op grond van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren.

Artikel 36 lid 1

- Het is verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen (misdrijf).

Artikel 36 lid 3

- Een ieder is verplicht hulpbehoevende dieren de nodige zorg te verlenen (overtreding).

Artikel 37

- Het is de houder van een dier verboden aan een dier de nodige verzorging te onthouden (misdrijf).

Links

<http://www.licg.nl/134/praktisch/seizoenen/winter-en-kou.html>

<http://www.dierenbescherming.nl/wintertips>

http://www.knmi.nl/cms/content/31764/gevoelstemperatuur_windchill